Негізгі түйіндер

2016ж. қаңтар-тамызында қысқа мерзімді экономикалық индикатордың төмендеді

2016ж. қаңтар-тамызында қысқа мерзімді экономикалық индикатор өткен жылдың сәйкес мерзімімен салыстырғанда 0,5%-ға төмендеді. Өнеркәсіпте, соның ішінде кен өндіру саласы, көтерме саудада және байланыста көлемдердің қысқаруы қысқа мерзімді экономикалық индикатордың төмендеуіне себепші болды.

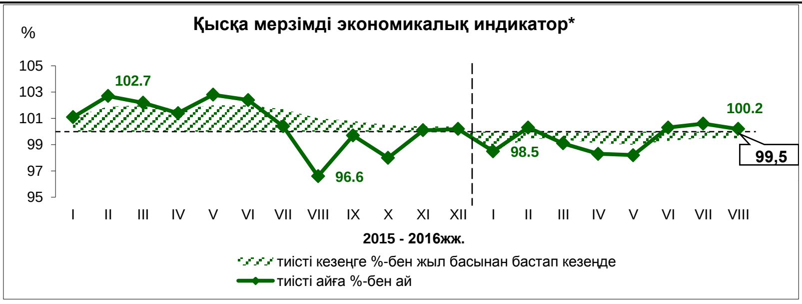

*-индикатор экономиканың даму үрдісін сипаттайды және шығару индексінің мынадай базалық салалар бойынша өзгеруіне негізделеді: ауылшаруашылығы, өнеркәсіп, құрылыс, сауда, көлік және байланыс. Осы салалардың ЖІӨ-дегі үлесі 63-64%-ды құрайды.

1. Макроэкономикалық индикаторлар

1.1. Негізгі әлеуметтік-экономикалық көрсеткіштер

т/б №	Макроэкономикалық көрсеткіштер	Өлшем бірлігі	2016ж. қаңтар-тамыз	2016ж. тамыз	%-бен		2016ж. тамыз 2016ж. шілдесіне
					2015ж. қаңтар-тамызына	2015ж. тамызына	
	А	Б	1	2	3	4	5
1	**ЖІӨ (2016ж. 1 жартыжылдығы үшін алдын-ала деректер)**	млрд.теңге	**19 354.3**		**100,1***		
2	Өнеркәсіп	млрд.теңге	11 595.6	1 492.8	97.7	92.5	94.5
3	Ауылшаруашылығы	млрд.теңге	1 437.5	389.2	104.9	111.6	154.8
4	Құрылыс	млрд.теңге	1 734.6	316.0	106.7	107.4	83.7
5	Көлік (жүк айналымы)	млрд.ткм.	327.2	43.8	100.2	98.8	102.1
6	Байланыс	млрд.теңге	444.3	56.9	96.5	99.4	100.9
7	Сауда (бөлшек тауар айналымы)	млрд.теңге	4 747.9	709.2	100.0	104.1	105.7
8	Негізгі капиталға инвестициялар	млрд.теңге	4 342.7	665.0	104.8	96.6	102.7
9	Тұтыну бағасының индексі (ТБИ)	%			116.4	117.6	100.2
10	Жұмыссыздық деңгейі (бағалау)	%		5.0			
11	Орташа айлық номиналды жалақы*	мың теңге	139.4	142.3	114.2	114.8	99.1
12	Нақты жалақы индексі**	%				97.6	98.9

* - Деректер 2016ж. 1 жартыжылдығы үшін көрсетілген

Бір айға кешігумен қалыптастырылатын көрсеткіштер

т/б №	Макроэкономикалық көрсеткіштер	Өлшем бірлігі	2016ж. қаңтар-шілде	2016ж. шілде	%-бен		2016ж. шілде %-бен 2016ж. маусымына
					2015ж. қаңтар-шілдесіне	2015ж. шілдесіне	
	А	Б	1	2	3	4	5
1	Сыртқы сауда айналымы	млрд. долл.	33.1	5.0	70.4	75.7	100.8
1.1.	- экспорт	млрд. долл.	20.0	3.2	70.0	80.4	104.5
1.2.	- импорт	млрд. долл.	13.1	1.9	71.2	68.9	95.2
2	Орташа жан басына шаққандағы ном.ақшалай кіріс**	мың теңге	491.6	72.1	108.9	106.1	104.1

Ескерту: Шолуды дайындау барысында Ұлттық экономика министрлігі Статистика комитетінің (ҰЭМСК), ҚР Ұлттық Банкінің, ТМД Статкомитетінің, Еуростаттың, РФ Мемлекеттік статистика Федералдық қызметінің деректері қолданылған. *СК оларды нақтылауға, қайта санауға орай деректерде қарқынды бірқатар өзгерістер болуы ықтимал.*

Қабылданған қысқарулар: ЖІӨ-жалпы ішкі өнім, ТМД-Тәуелсіз Мемлекеттер достастығы, НКИ-нақты көлем индексі,
ТБИ - тұтыну бағасының индексі
** - бағалау

1.2. Экономикадағы оң және теріс өзгерістер

2016ж. қаңтар-тамызында өңдеу өнеркәсібі, ауыл шаруашылығы, құрылыс және көлікте өсудің жалғасуы байқалды. Сонымен қатар негізгі капиталға инвестициялар өсуінің баяулауы байқалды.

Оң үдерістер

т/б №		2016ж. қаңтар-тамыз %-бен 2015ж. қаңтар-тамызына	Факторлар	Анықтама үшін: 2016ж. қаңтар-шілде %-бен 2015ж. қаңтар-шілдесіне
1.	**ЖІӨ (2016ж. 1 жартыжылдығы үшін алдын-ала деректер)**	**100,1***	құрылыс, өңдеу өнеркәсібі, ауыл шаруашалығы мен көліктегі өсу*	
2.	Өңдеу саласы	100.7	металлургия өнеркәсібі мен тамақ өнімдерін өндірудегі көлемдердің ұлғаюы	100.6
3.	Ауылшаруашылығы	104.9	өсімдік шаруашылығы мен мал шаруашылығындағы өнім шығарудың ұлғаюы	102.5
4.	Құрылыс	106.7	құрылыс-монтаждау жұмыстары көлемдерінің ұлғаюы	106.5
5.	Көлік (жүк айналымы)	100.2	автомобиль және құбыр көлігіндегі жүк айналымының ұлғаюы	100.5
6.	Негізгі капиталға инвестициялар	104.8	меншік қаражаты есебінен негізгі капиталды қаржыландырудың ұлғаюы	106.3

* - Деректер 2016ж. 1 жартыжылдығы үшін көрсетілген

2016ж. қаңтар-тамызында өнеркәсіп саласында тау-кен өндірудің есебінен төмендеу байқалды. Байланыс саласында мобильді байланыс, қалааралық және халықаралық телефонды байланыс қызметтерінен түскен кірістердің қысқаруынан төмендеу орын алды. Экспорт пен импорттың төмендеуі сыртқы сауда айналымының қысқаруына себепші болды.

Теріс өзгерістер

т/б №		2016ж. қаңтар-тамыз %-бен 2015ж. қаңтар-тамызына	Факторлар	Анықтама үшін: 2016ж. қаңтар-шілде %-бен 2015ж. қаңтар-шілдесіне
7.	Өнеркәсіп	97.7	тау-кен саласындағы өндіріс көлемдерінің қысқаруы	98.4
7-1.	Тау-кен өндіру саласы	95.2	шикі мұнай өндірудің төмендеуі	96.8
8.	Сауда (бөлшек тауар айналымы)	100.0	дара кәсіпкерлермен тауарларды бөлшек саудада өткізудің төмендеуі, саудамен айналысатын кәсіпорындарымен тауарларды бөлшек саудада өткізудің артуы	99.3
9.	Байланыс	96.5	мобильді байланыс, қалааралық және халықаралық телефонды байланыс қызметтерінен түскен кірістердің төмендеуі	96.1
10.	Инфляция	116.4	тауарлар мен қызметтер топтарының барлығына бағалардың өсуі	116.2
11.	Сыртқы сауда айналымы*	70.4	экспорт пен импорттың төмендеуі	69.6
11-1.	Сыртқы сауда айналымы: экспорт*	70.0	минералды өнімдер, соның ішінде отын-энергетикалық тауарлар бойынша экспорттық түсімдердің қысқаруы	68.3
11-2.	Сыртқы сауда айналымы: импорт*	71.2	жабдықтар мен машиналар импортының қысқаруы	71.6

*Сыртқы сауда айналымының көрсеткіштері: экспорт пен импорт көлемдері бір айға кешіктіріліп жарияланады. Осы себеппен, кестенің сол жақ бағанасында мәліметтер 2016ж. қаңтар-шілдесі 2015ж. қаңтар-шілдесіне %-дық есеппен, ал оң жақ бағанасында 2016ж. қаңтар-маусымы 2015ж. қаңтар-маусымына %-дық есеппен келтірілген.

Жалпы ішкі өнім

1.3. ЖІӨ өндіріс әдісімен

2016ж. 1 жартыжылдығында ЖІӨ 0,1%-ға артты

ҰЭМСК-нің алдын-ала деректері бойынша, 2016ж. 1 жартыжылдығында ЖІӨ 2015ж. 1 жартыжылдығымен салыстырғанда нақты көрсеткіште 0,1%-ға өсіп, 19,4 трлн. болды.

Тауарлар өндірісі 0,2%-ға қысқарып, ал қызметтер өндіру өзгеріссіз қалды, бұл ретте өнімге салынатын салықтар 3,5%-ға өсті. 2016ж. 1 жартыжылдығында ЖІӨ құрамындағы тауарлар өндіру мен қызметтер өндірудің үлестері сәйкесінше, 35,4% бен 58,2%-ды құрады.

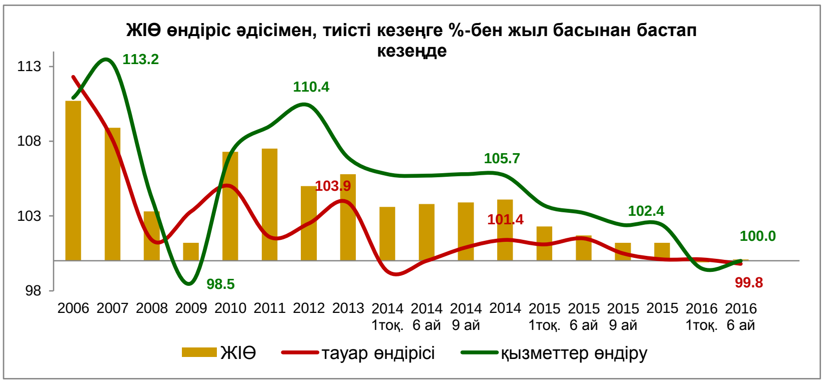

2016ж. 1 жартыжылдығында құрылыс, ауыл шаруашылығы, көлік және жылжымайтын мүлікпен жасалатын операциялар салалары ЖІӨ-нің өсуіне оң үлесін енгізді. Сауда көлемдерінің қысқаруы мен тау-кен саласындағы төмендеу есебінен өнеркәсіп өндірісінің көлемдерінің қысқаруы ЖІӨ-іне теріс әсерін тигізді.

1.4. Өндіріс әдісімен ЖІӨ дефляторлары

2016ж. 1 жартыжылдығында ЖІӨ дефляторі 115,1%-ды құрады (2015ж. 1 жартыжылдығында - 98,5%). Тауарларды өндірудің - 112,5%, (2015ж. 1 жартыжылдығында - 95,6%), соның ішінде кен өндіру өнеркәсібі және карьерлерді қазудың дефляторы - 109,0%, ауыл, орман және балық шаруашылығы - 107,4%, құрылыс - 103,2%, өңдеу өнеркәсібі - 124,7%.

Қызметтер өндірудің дефляторы - 114,3% (2015ж. 1 жартыжылдығында - 108,5%). Қызметтер өндірудегі бағалардың өсуі келесі салаларда дефляторлардың өсуімен қамтамасыз етілген: көтерме және бөлшек сауда - 115,2%, көлік және қоймалау - 113,8%, жылжымайтын мүлікпен жасалатын операциялар - 112,1%, кәсіби, ғылыми және техникалық қызмет - 113,5%, қаржы және сақтандыру қызметі - 146,2%.

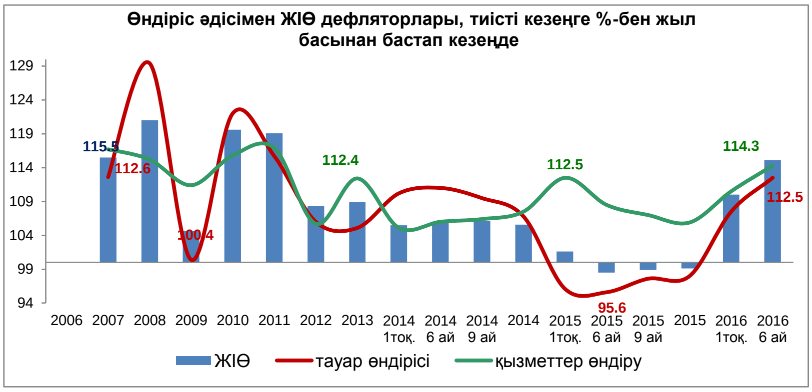

1.5. ТМД елдеріндегі ЖІӨ

2016ж. 1 жартыжылдығының қорытындылары бойынша - Өзбекстан ЖІӨ-нің өсуі бойынша көшбасшы

ҰЭМСК және ТМД Статистикалық Комитетінің деректері бойынша 2016ж. 1 жартыжылдығында ТМД елдерінің арасында ЖІӨ-нің 2015ж. 1 жартыжылдығына қатысты ең көп өсу Өзбекстанға тиесілі (7,8%-ға өсу). Әзірбайжан, Беларусь пен Қырғызстанда 2016ж. 1 жартыжылдығында ЖІӨ-нің сәйкесінше, 3,4%, 2,5% және 2,3%-ға төмендеуі байқалды.

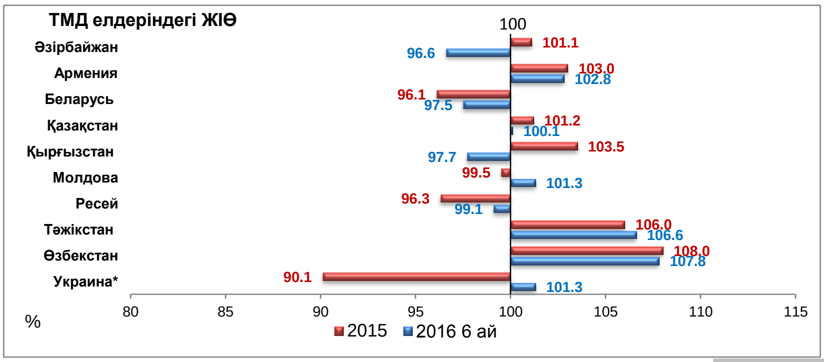

* - Украинаның деректері 2015ж. және 2016ж. 2 тоқ. үшін көрсетілген

1.6. Негізгі ықпал ету факторлары

Мұнайдың бағасы

Бір жылдың ішінде Brent маркалы мұнайдың орташа бағасы әлемдік тауар биржаларында 1,9%-ға төмендеп, 2016ж. тамызда 46,1$ құрады*. Тау-кен өндіру саласында өндірістің көлемдері 2016ж. қаңтар-тамызында 2015ж. қаңтар-тамызымен салыстырғанда нақты көрсеткіште 4,8%-ға төмендеді. Алайда ақшалай көрсеткіште өндіріс көлемдері 23,6%-ға өсті, бұған теңгенің айырбастау бағамының әлсіреуі себепші болды.

Мұнайдың бағасы және өндіріс көлемдері

Өнеркәсіп өндірісінің негізгі үлесін өңделмеген мұнай өндірісі алып отыр, 2016ж. тамызында оның үлесі сәйкесінше 33,8%-ға тең болды.

2016ж. қаңтар-тамызында өңделмеген мұнайды өндірудің көлемдері (НКИ) 2015ж. қаңтар-тамызымен салыстырғанда 4,9%-ға төмендеді. 2016ж. қаңтар-тамызында өңделмеген мұнайды өндіру (натуралды көрсеткіште) 2015ж. қаңтар-тамызына қарағанда 4,3%-ға төмендеді. 2016ж. тамызында мұнайдың бағасы өткен айға қарағанда 2,3%-ға өсті. Тау-кен өндіру саласының НКИ-і 2016ж. шілдесімен салыстырғанда 20,5%-ға төмендеді**.

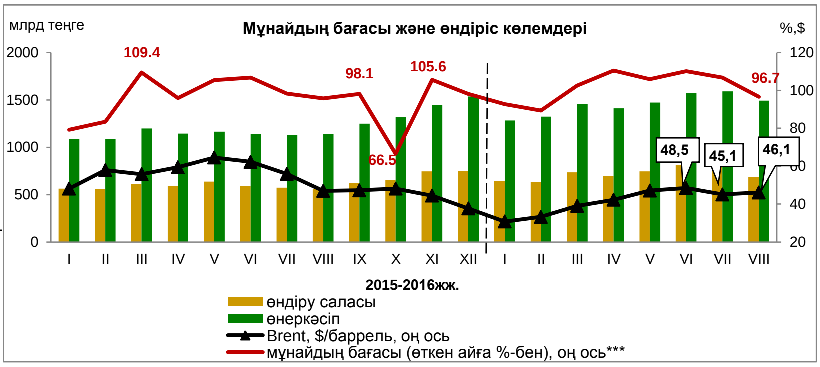

*- http://econ.worldbank.org

**-http://stat.gov.kz: 2016ж. қаңтар-тамызсіндегі өнеркәсіп жұмысының көрсеткіштері

***-ҰЭМСК деректері бойынша өндіруші кәсіпорындардың бағалары

Сыртқы сұраныс

Қазақстандық экспорттың басым бөлігі Еуроодақ елдеріне (2016ж. қаңтар-шілдесінде ЕО-қа бағытталған экспорттың үлесі 47,8%-ға тең болды), Қытайға (12,2%) және Ресейге (9,5%) жеткізілетіндіктен, Қазақстанның сыртқы саудасының көлемі осы елдердің экономикаларындағы ахуалына біршама тәуелді. 2016ж. 2 тоқ. ЕО ЖІӨ (28) 1,8%-ға өсті, Қытайда ЖІӨ-нің өсуі 6,7%-ға тең болды, ал Ресейде ЖІӨ 0,6%-ға төмендеді.

Сыртқы сауда айналымы

2016ж. қаңтар-шілде

2016ж. қаңтар-шілдесінде сыртқы сауда айналымы 29,6%-ға төмендеді (экспорт 30,0%-ға, импорт - 28,8%-ға төмендеді).

Экспорттың құрылымында минералды өнімдер (2016ж. қаңтар-шілдесінде - 64,8%), импортта - машиналар, жабдықтар, көлік құралдары, құралдар және аппараттар (36,8%) басымдыққа ие.

Экспорттың қысқаруына келесі тауарлар топтарындағы төмендеу себепші болды: минералды өнімдер - 38,9%-ға, химиялық өнеркәсіптің бұйымдары - 14,7%-ға.

2016ж. қаңтар-шілдесінде барлық тауарлар топтары бойынша импорттың қысқаруы байқалды. Импорттың қысқаруына елеулі үлесін 2015ж. қаңтар-шілдесіне 35,4%-ға немесе 2,6 млрд. $ мөлшерінде төмендеген машиналар, жабдықтар, көлік құралдары, аспаптар мен аппараттар енгізді.

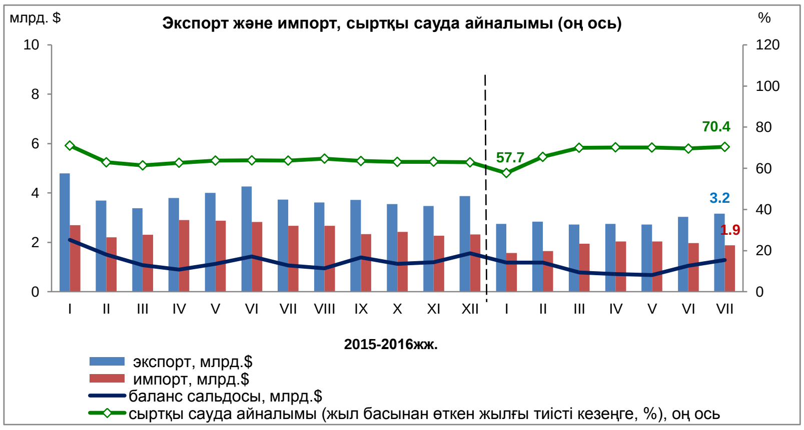

Экономикадағы ақша ұсынысы

Несиелер бойынша берешек*

2016ж. тамыздың аяғында жыл басымен салыстырғанда несие көлемдері 0,1%-ға төмендеді

2016ж. тамыздың аяғында экономикаға берілген несие көлемдерінің өткен айға төмендеуі 0,6%-ды құрады. 2016ж. тамызында жаңа несиелерді берудің көлемі өткен айға қарағанда 6,1%-ға артты (2015ж. тамызымен салыстырғанда 11,6%-ға өсу).

2016ж. тамыздың аяғында өткен жылдың тиісті кезеңімен салыстырғанда экономикаға берілген несиелердің көлемі 11,3%-ға ұлғайып, 12,7 трлн теңгені құрады. 2016ж. тамыздың аяғына қатысты, несие көлемдері экономиканың барлық салаларында ұлғайды. Несиелендіру сәйкесінше, 36,5% бен 25,2%-ға артқан ауыл шаруашылығы мен көлікте несиелендірудің ең үлкен өсімі байқалды.

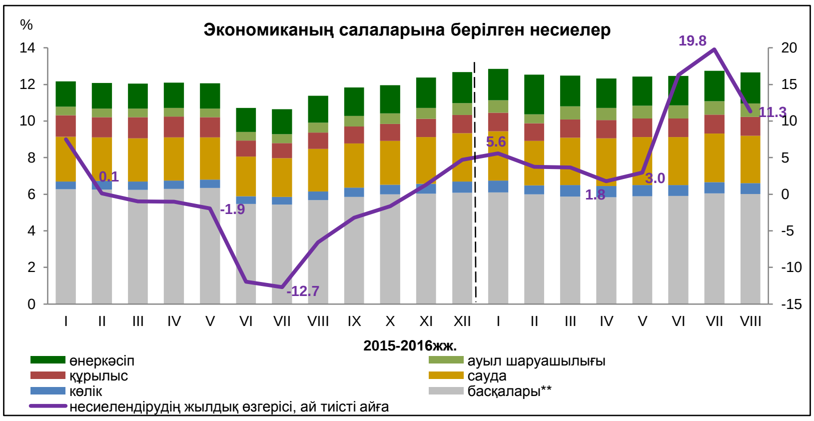

*-кезең соңындағы ҚҰБ деректері бойынша

** - өндірістік емес сала, жеке қызмет

2. Экономиканың негізгі салаларындағы НКИ

Тауарлар өндірісі

2.1. Өнеркәсіп

Өнеркәсіп өндірісінің төмендеуі

2016ж. қаңтар-тамызда өнеркәсіп өндірісінің көлемдері 2015ж. тиісті кезеңіне 2,3%-ға азайды (2016ж. қаңтар-шілдеде - 1,4%-ға азаю, 2015ж. қаңтар-тамызда - 0,6%-ға төмендеу). Бұған тау-кен өндіру саласындағы өндіріс көлемдерінің қысқаруы түрткі болды.

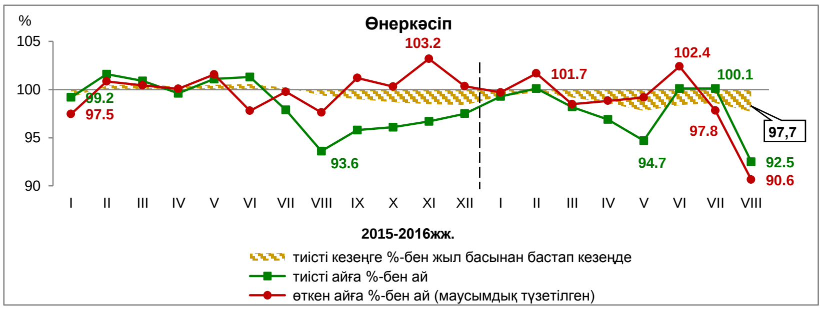

Тау-кен өндіру - өндіріс көлемдерінің төмендеуі

2016ж. қаңтар-тамызда тау-кен өндіру саласындағы өндіріс көлемдері 2015ж. тиісті кезеңіне 4,8%-ға төмендеді (2016ж. қаңтар-шілдеде - 3,2%-ға төмендеу, 2015ж. қаңтар-тамызда - 0,9%-ға төмендеу). Есепті кезеңде мұнай (4,9%), көмір және лигнит (6,5%) және темір кендерін (15,8%) өндіру төмендеді. Табиғи газ мен түсті металл кендерін өндіру көлемдері ұлғайды (сәйкесінше, 3,5% бен 9,1%-ға).

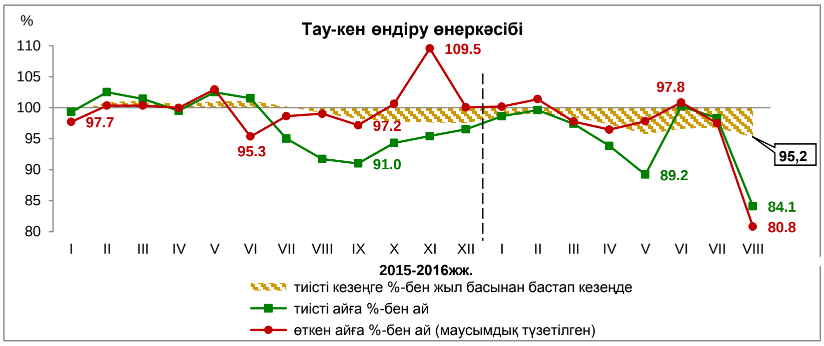

Өңдеу - өндіріс көлемдеріндегі өсудің жалғасуы

2016ж. қаңтар-тамызда сала бойынша ұлғаю 2015ж. тиісті кезеңімен салыстырғанда 0,7%-ды құрды (2016ж. қаңтар-шілдеде - 0,6%-ға өсу, 2015ж. қаңтар-тамызда 0,5%-ға өсу). Металлургия өнеркәсібіндегі өндіріс көлемдері 8,3%-ға ұлғайды (2016ж. қаңтар-тамызда өңдеу өнеркәсібіндегі үлесі 44,1%-ды құрады), соның ішінде асыл және түсті металдар өндірісінің өсуі 11,5%-ды құрады. Тамақ өнімдеріндегі өндіріс көлемдерінің ұлғаю 3,8%-ды құрады (2016ж. қаңтар-тамызда өңдеу өнеркәсібіндегі үлесі 17,6%-ды құрады)

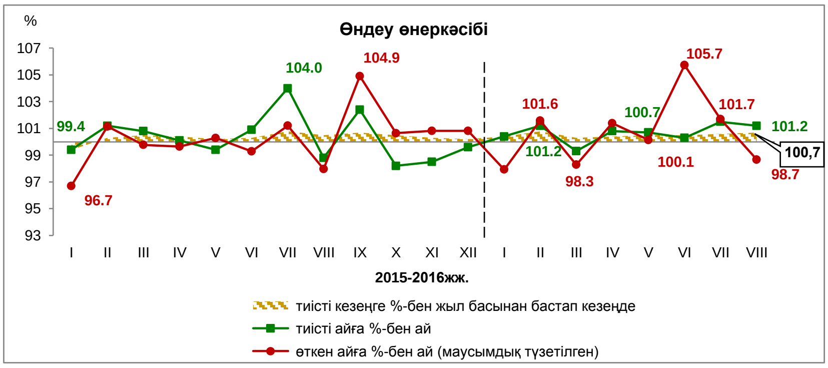

2.2. Құрылыс

Өсудің жалғасуы

2016ж. қаңтар-тамызда жүргізілген құрылыс жұмыстарының көлемі 2015ж. тиісті кезеңімен салыстырғанда 6,7%-ға өсті. Құрылыс жұмыстары құрамындағы 90,0% үлесін иемденетін құрылыс-монтаждау жұмыстарының көлемі 9,7%-ға ұлғайды. Алайда 2016ж. қаңтар-тамызында өткен жылдың тиісті кезеңімен салыстырғанда күрделі және ағымдағы жөндеу жұмыстарының көлемі сәйкесінше, 13,6% бен 15,3%-ға төмендеді.

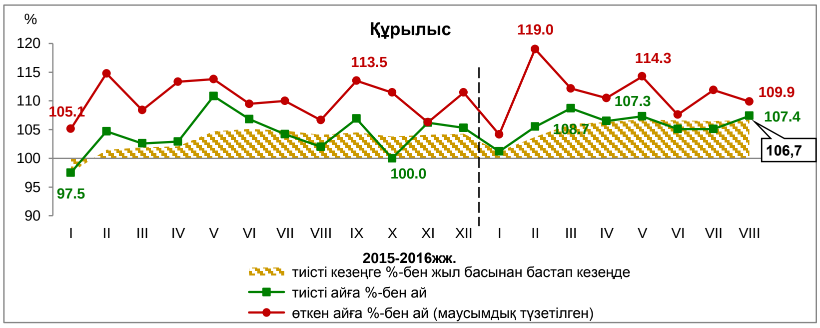

2.3. Ауылшаруашылығы

Өсімдік шаруашылығы мен мал шаруашылығындағы өнім көлемдері өсуінің жалғасуы

Ауылшаруашылығы секторы 2016ж. қаңтар-тамызда 2015ж. тиісті кезеңіне қарағанда 4,9%-ға өсті (2016ж. қаңтар-шілдеде - 2,5%-ға өсу, 2015ж. қаңтар-тамызда - 2,7%-ға өсу), бұның ішінде өсімдік шаруашылығы мен мал шаруашылығындағы өнім көлемдері 2015ж. тиісті кезеңіне қарағанда 11,9% бен 2,3%-ға ұлғайды.

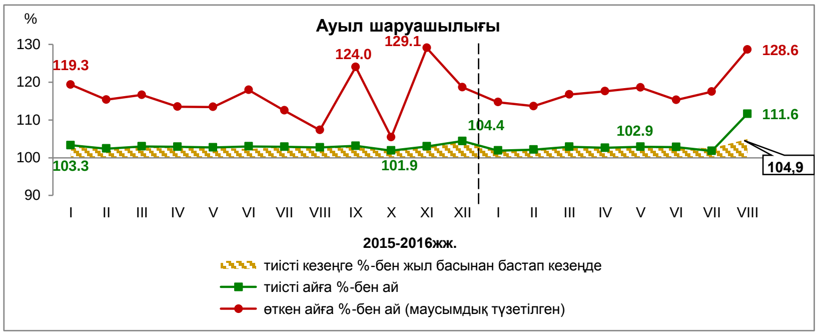

Қызметтер өндіру

2.4. Бөлшек сауда

Бөлшек тауар айналымының өзгеріссіздігі

2016ж. қаңтар-тамызда жыл басынан бері байқалған бөлшек тауар айналымының төмендеуі еңсерілген. 2016ж. қаңтар-тамызда бөлшек тауар айналымының көлемдері 2015ж. қаңтар-тамызымен салыстырғанда өзгерген жоқ (2016ж. қаңтар-шілдеде - 0,7%-ға төмендеу, 2015ж. қаңтар-тамызда - 2,8%-ға өсу). Дара кәсіпкерлердің бөлшек сатудағы көлемдерінің 1,6%-ға төмендеуі мен саудамен айналысатын кәсіпорындарының бөлшек сатудағы көлемдерінің 1,4%-ға өсуі байқалды (бөлшек тауар айналымындағы дара кәсіпкерлердің мен саудамен айналысатын кәсіпорындарының үлестері сәйкесінше, 46,3% және 53,7%).

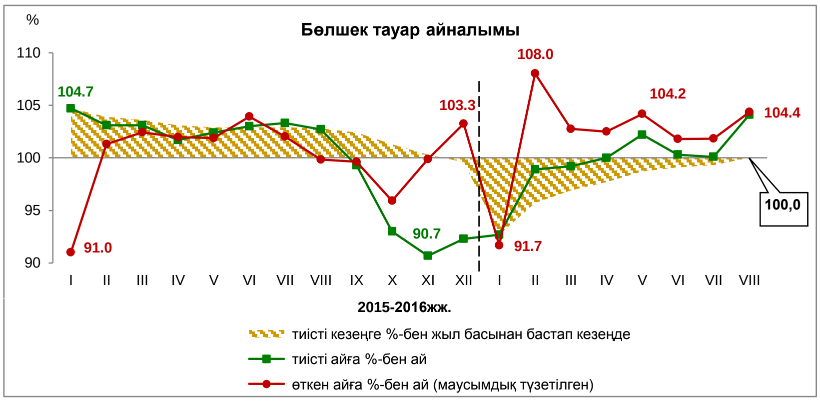

2.5. Көлік (жүк айналымы)

Жүк айналымы ұлғаюының баяулауы

2016ж. қаңтар-тамызда көлік секторындағы жүк айналым көлемі 2015ж. қаңтар-тамызымен салыстырғанда 0,2%-ға ұлғайды (2016ж. қаңтар-шілдеде - 0,5%-ға өсу, 2015ж. қаңтар-тамызда - 7,2%-ға төмендеу), бұл құбыр мен автомобиль көлігіндегі жүк ағынының сәйкесінше, 2,2% және 1,8%-ға артуы себебінен болды, бұлардың жүк айналымының жалпы көлеміндегі үлестері сәйкесінше, 19,7% және 36,2%-ды құрады.

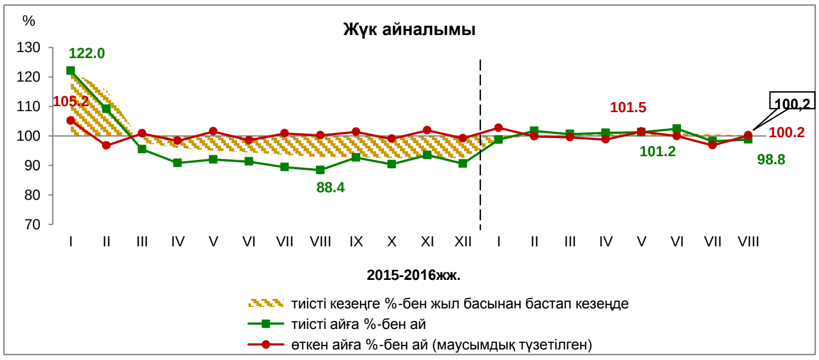

2.6. Байланыс

Қызметтер көлемінің төмендеуі

2016ж. қаңтар-тамызда байланыс қызметіндегі көлемінің төмендеуі 2015ж. тиісті кезеңімен салыстырғанда 3,5%-ды құрады (2016ж. қаңтар-шілдеде - 3,9%-ға төмендеу, 2015ж. қаңтар-тамызда - 1,9%-ға өсу). Төмендеудің негізгі факторлары - байланыс қызметтерінің құрамындағы үлесі 32,4% болатын мобильді байланыстан түскен кірістердің 15,3%-ға және байланыс қызметтерінің құрамындағы үлесі 5,1% болатын қалааралық және халықаралық телефонды байланыс қызметтері көлемдерінің 22,5%-ға төмендеуі.

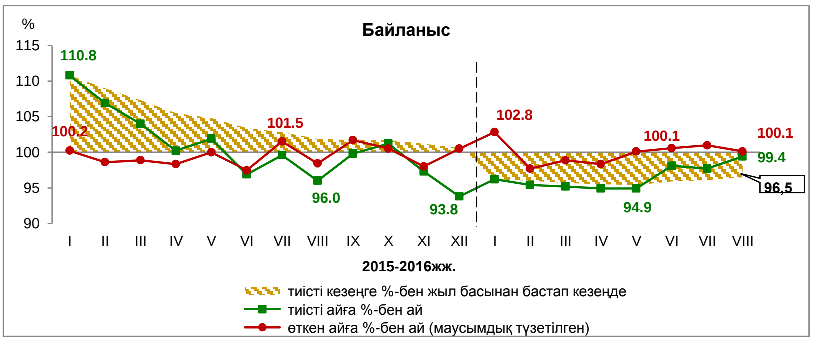

3. Инфляция

3.1. Тұтыну бағаларының индексі

Айлық инфляция өсуінің баяулауы

2016ж. қаңтар-тамызда инфляцияның деңгейі 2015ж. тиісті кезеңімен салыстырғанда 16,4%-ға тең болды, бұған барлық тауарлар мен қызметтер топтарының бағаларының өсуі себепші болды. Айлық инфляция 0,2%-ды құрады, 2016ж. тамызында азық-түлік тауарларының бағалары өткен айға қарағанда 0,4%-ға төмендеді, ал азық-түлік емес тауарлары 0,9%-ға, ақылы қызметтер 0,2%-ға өсті.

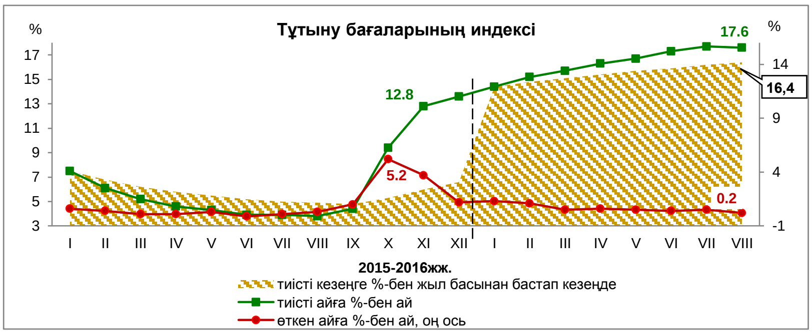

4. Инвестициялар

4.1. Негізгі капиталға инвестициялар

Негізгі капиталға инвестициялар өсуінің баяулауы

2016ж. қаңтар-тамызда инвестициялардың өсуі 2015ж. тиісті кезеңімен салыстырғанда 4,8%-ды құрады (2016ж. қаңтар-шілдеде - 6,3%-ға өсу, 2015ж. қаңтар-тамызда - 4,1%-ға өсу).

Негізгі көз - кәсіпорындардың меншікті қаражаты, инвестициялардағы бұлардың үлесі 60,6%-ды құрады. 2016ж. қаңтар-тамызда инвестициялардың өсуіне қаржыландыру көздері бойынша негізгі үлесін меншікті қаражат (11,7%-ға өсу) және басқа да қарыз қаражаты (13,1%-ға өсу) есебінен инвестицияларды қаржыландырудың ұлғаюы енгізді. Инвестициялардың өсуіне пайдалану бағыттары бойынша негізгі үлесін өнеркәсіп (8,2%-ға өсу), көтерме және бөлшек саудада (28,4%-ға өсу) пен жылжымайтын мүлікпен жасалатын операциялар (1,5%-ға өсу) енгізді.

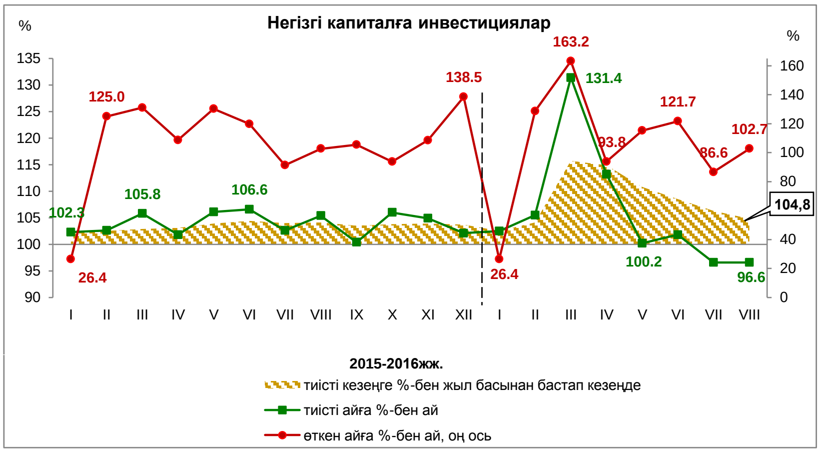

5. Еңбек нарығы

5.1. Жұмыспен қамту және жұмыссыздық

Жұмыспен қамтылғандардың төмендеуі

2016ж. тамызда 2015ж. тамызымен салыстырғанда жұмыспен қамтылғандардың саны 1,4%*-ға азайып, ал жұмыссыздар саны 1,2%*-ға артты. Жұмыссыздық деңгейі 5,0%*-ға дейін төмендеді. Жұмыссыздық деңгейінің төмендеуі экономикалық белсенді халықтың өткен айға 0,1%-ға өсу салдарынан болды.

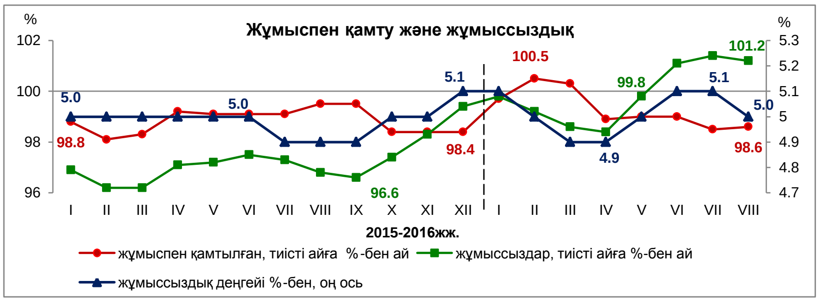

5.2. Жалақы және халықтың кірістері

Халықтың нақты ақшалай кірістерінің төмендеуі

2016ж. қаңтар-тамызда орташа айлық номиналды жалақының өсуі 2015ж. қаңтар-тамызымен салыстырғанда 14,2%-ды құрады, нақты жалақы 2015ж. тамызына қарағанда 2,4%-ға төмендеуді көрсетті. Нақты ақшалай кіріс (бір айға кешігумен қалыптастырылатын бағалау көрсеткіші) 2016ж. шілдеде 9,9%-ға төмендеуді көрсетті.

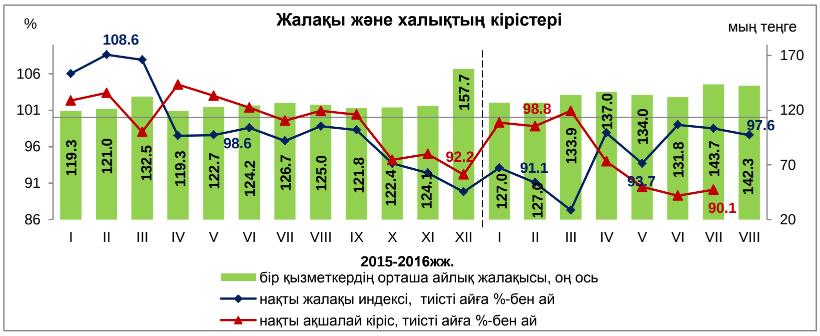

* - жұмыспен қамтудың жаңа стандарттарына негізделген бағалаулар